

4. K úpravě doplňkové činnosti škol a školských zařízení zřizovaných obcemi a kraji a k uplatnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

➤ Doplňková činnost příspěvkových organizací územních samosprávných celků

Podle § 27 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, zřizuje územní samosprávný celek příspěvkové organizace „*pro takové činnosti ve své působnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu.*“

Vedle činnosti, pro niž byla zřízena, je příspěvková organizace oprávněna vykonávat také **doplňkovou činnost**, která však musí podle § 27 odst. 2 písm. g) naplňovat následující znaky:

- a) navazuje na hlavní účel příspěvkové organizace,
- b) je zřizovatelem povolena k tomu, aby příspěvková organizace mohla lépe využívat všechny své hospodářské možnosti a odbornost svých zaměstnanců,
- c) nesmí narušovat plnění hlavních účelů organizace,
- d) sleduje se účetně odděleně.

Zřizovací listina příspěvkové organizace musí mimo jiné obsahovat **okruhy zřizovatelem povolené doplňkové činnosti**, čímž je dán základní rámec, v němž se musí výkon doplňkové činnosti pohybovat.

➤ Použití předpisů o živnostenském podnikání na doplňkovou činnost školy

Podle § 3 odst. 3 písm. y) zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, není živností „*činnost organizací zřízených podle zvláštních právních předpisů vykonávaná v souladu s účelem, pro nějž byly zřízeny*“, čímž se rozumí „hlavní činnost“ příspěvkových organizací podle § 27 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb. Živnostenský zákon navíc výslovně stanoví, že **živností není výchova a vzdělávání ve školách** (§ 3 odst. 3 písm. t)).

Naopak okruhy **doplňkové činnosti** vymezené ve zřizovací listině mohou zahrnovat také činnosti, které úpravě živnostenského zákona podléhají. Právnícká osoba, která vykonává činnost školy, která hodlá takovou činnost vykonávat, je **povinna řídit se při tom ustanoveními živnostenského zákona**, tzn. vykonávat ji jako živnost za podmínek vztahujících se na právnické osoby.

Příspěvkové organizace územních samosprávných celků se podle § 27 odst. 6 zákona č. 250/2000 Sb. zapisují do obchodního rejstříku. Zápis však není konstitutivní, neboť vznikají dnem určeným zřizovatelem v rozhodnutí a zapisují se až po svém vzniku. Proto podle ustanovení § 10 odst. 2 živnostenského zákona vzniká živnostenské oprávnění příspěvkových organizací územních samosprávných celků pouze způsobem podle § 10 odst. 1 písm. a) a b) živnostenského zákona. Činnost, k níž vzniklo příspěvkové organizaci zřízené podle zákona č. 250/2000 Sb. živnostenské oprávnění, se pak v souladu s § 28 odst. 1 písm. c) obchodního zákoníku zapisuje jako předmět podnikání do obchodního rejstříku.

➤ Změny v právní úpravě doplňkové činnosti po 1. lednu 2005

Od 1. ledna 2005 je účinný zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), kterým se částečně změnila i úprava právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení. **Pojetí příspěvkových organizací územních samosprávných celků zůstalo v zásadě nezměněno, pouze se rozšířil okruh zřizovatelů.** Podle novely zákona č. 250/2000 Sb. zákonem č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona, je umožněno zřizovat příspěvkové organizace v oblasti školství také **svazku obcí**, jehož předmětem činnosti jsou úkoly v oblasti školství.

Zákon č. 561/2004 Sb. nově zavádí institut **školské právnické osoby**, která se zřizuje podle školského zákona a vykonává činnost školy a nebo školského zařízení. Oprávnění ji zřizovat bude přiznáno také krajům, obcím a svazkům obcí. V **§ 135** zákona č. 561/2004 Sb. je pro školskou právnickou osobu zvlášť upravena doplňková činnost, která je v základních bodech shodná s úpravou zákona č. 250/2000 Sb., jež bude nadále platná pro příspěvkové organizace. V případě školské právnické osoby zřizované krajem, obcí nebo svazkem obcí bude doplňkovou činnost povolovat zřizovatel a její předmět, podmínky a rozsah se uvede ve zřizovací listině.

Na školské právnické osoby se taktéž použijí ustanovení živnostenského zákona podle výše uvedených pravidel. Naopak nepoužije se úprava obchodního rejstříku, neboť nový školský zákon zavádí **rejstřík školských právnických osob**. Tam se uvede také předmět doplňkové činnosti, je-li povolena.

Poznámka: Stanovisko č. 4 Právních výkladů č. 3/2004 bylo věcně upraveno v souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 561/2004 Sb.